

Diyalog/ Dialogue

Bugünün müzesi

Moderatör Moderator - Dilek Öztürk
Çeviri Translation - Çağdaş Acar

Luca Molinari & Alper Derinboğaz

Museum of today

Dilek Öztürk: Müze ve kent ilişkisini açmadan önce, ikinizin de İstanbul ile ilk karşılaşmanızı dinlemek istiyorum.

Luca Molinari: İstanbul'a ilk kez 1980'lerin başında gemiyle geldim. O zamanlar bir mimarlık öğrencisiydim. Cenova, Napoli ya da Venedik şehirlerine benzer bir hisle, denizden gelerek bir kentle tanıştığımı hatırlıyorum. Tüm şehir, denizden görülmek, karşılaşmak için inşa edilmiş gibiydi. Camiler ve Ayasofya'yı görünce de oryantal bir hisse kapıldım. Bu tipte bir mimariyi görmek bana çok güçlü bir his verdi.

İstanbul'a 25 kereden fazla gelmişimdir. Kendimi yakın bulduğum, takip ettiğim ama aynı zamanda benim hayatımı da takip eden bir şehir İstanbul. Venedik ve İstanbul'u doğduklarında birbirlerinden ayrılmış ikiz kardeşlere benzetiyorum. Venedikte yer alan San Marco meydanındaki katedrale baktığınızda oryantal bir form görürsünüz. Karşıtı olarak, Ayasofya'ya baktığınızda ise batılı bir medeniyetin izlerini görürsünüz.

Alper Derinboğaz: İstanbul'ın ilk gelişim miydi emin değilim ama ilk hatırladığım tanışmam beş ya da altı yaşlarındayken tren yolculuğuyla olmuştu. Ya babamın İstanbul'da geçen yıllarından ya da dedemlerin İstanbul'da yaşmalarından dolayı, her yaz İstanbul ziyaret edilirdi.

Trenden Haydarpaşa'da indikten sonra ilk hatırladığım boğazla karşılaşmamdı. Garın büyük kapılarından geçip geniş merdivenlerden inerken, Ankara'nın modernist gar mimarisine alışkanlıktan kaynaklı olsa gerek, bir bulvara adım atmaya bekliyorsunuz ama sonuçta sahile harika bir boğaz panoramasına adım atıyorsunuz. Bir yandan boğaza da İstanbul'un ana bulvarı diyebiliriz belki simgesel anlamda. İstanbul'un sembolik yapılarını da eminim gezip görmüşsünüzdür ancak bu gezilerden bende en çok iz bırakan vapurlar, tramvaylar, dolmuşlar ve köprüler olmuştur. Her yolculuk kendi içinde bir maceraydı. Bu maceralardan birisi de "karşıya geçmek"ti. İstanbul'da "karşı" ya geçmek konu olduğunda içinde

bulunmadığınız taraf hep karşı oluyor. Karşı'nın aslında bir yer olmadığını duruma göre değiştirebilen bir "taraf" da olması durumuna pek alışmadığımı hatırlıyorum.

DÖ: Geleneksel müze anlayışı, ziyaretçinin bakıp gözlemlemesine dayanan bir temele oturur. Ziyaretçi aslında bu temeli tersine çevirip müze davranışları bozabilir. Bugün, çağdaş bir müzenin gereksinimleri nedir sizce?

AD: Güncel müzeyi konuşmak için müzelerin bugün geldiği noktada ihtiyaçların yanı sıra yaşadığı krizleri de anlamak gerekiyor sanıyorum.

Müzelerin sayısı ile ilgili bir istatistik okumuştum. Dünya'nın bir köşesinde her gün bir müze açılıyor. (Unesco verilerine göre bugün dünyada yaklaşık 55.000 adet müze var.) Yani içinde bulunduğumuz dönemde kentlerimiz belki de her konuda birçoğukluk derdiyle baş etmeye çalışıyor. Ancak yine de müzeler ve kültür endüstrisi turist çekmeye, kentlerin cazibelerini arttırmaya devam ediyor. Pompedou, Baudrillard'ın taktığı isim-

le "Beaubourg (A culture Machine)", Paris'te temel çekim merkezi olmaya devam ediyor. Los Angeles'ta Broad Müzesi milyonlarca ziyaretçi topluyor, Whitney Müzesi High Line ile bütünleşmesiyle New York'ta bir varış noktası olarak konumlanıyor. Bu başarının reçetesinin sadece Guggenheim gibi küresel müze zincirinin parçası olmaktan veya büyük ölçekli müzeleri açmaktan geçmediğini görüyoruz. Örneğin neden Norveç'te sadece üç kulübeden oluşan Fjord de Luxe başarılı oluyor veya Çukurcuma'da küçük bir evde yer alan Masumiyet Müzesi nasıl Avrupa'nın Müzesi ödülünü alıyor bunu anlamak gerekli.

Bu işin bir reçetesini çıkarmak zor ama her konuda bu kadar çeşitliliğin ve çok sesliliğin olduğu bir ortamda müzeler için de bütünlük ve özgünlük önemli kavramlar diye düşünüyorum. Başarılı örneklerde, ölçeği büyük veya küçük, müzenin amacı ile bütünlüğü, atmosferi, hikayesi, mimarisinin hep diyalog halinde hatta iç içe olduğunu biliyoruz. Aynı şekilde kentle iç içelik de önemli, lokasyonu ve çevreyi ve ulaşılabilirliği de en az müzenin yapılaş amacı kadar önemli.

LM: Ben Pompidou neslinden geliyorum. Centre Pompidou, sizin de az önce bahsettiğiniz gibi geleneksel müze anlayışını değiştirmiş olan bir müzedir. Eğer müzeyi kentin aktif bir anıtı olarak ele alırsanız, müze bir laboratuara dönüşür. İnsanların içinde 24 saat yaşabileceği bir mekandan bahsetmiş oluruz. Müzenin içinde yer alan her mekan kullanıcının farklı deneyimler yaşamasına izin verebilmeli. Bugünün müzesi artık sadece bir müze değil, aynı zamanda bir deneyim merkezi. Ziyaretçiyi kentli olarak gören aktif bir yapı. Bana göre müze bugün bir meydan, kamusal alan, okul, restoran gibi kültürel deneyimi takas edebileceğiniz, kendi hikayenizi başkalarıyla paylaşabileceğiniz bir yer. Müze artık fiziksel bir olgu değil, müze

sizi izleyen bir olgu.

AD: Luca'nın, laboratuvar kavramı benim için de çok ilham verici. Bazı şeyleri o kadar olması gerektiği gibi yapıyoruz ki yapmamızın bir anlamı kalmıyor. Eğer literature, pratiğe yeni birşey eklemiyorsanız, müze de anlamını yitiren bir kavram. Dünyanın her yerinde müze ve kültür yapıları var. Kendi amacı ve odağının sonucu olabilemesi için deneyselliğin önemli olduğunu düşünüyorum.

Gördüğüm en ilham verici müzelerden birisi Londra'daki Joan Soane'nin eviydi. Muhtemelen hiçbir mimari ve müzecilik gerekliliğini yerine getirmeyen bir müze. Sirkülasyon karmakarışık, ne kronolojik ne de tematik bir düzen var. Hiçbir objenin bilgi panosu yok. İşleri izleyebilecek yeterli mesafesi yok. Tavan yükseklikleri veya sirkülasyon standartlarından da bahsedemeyiz. Ama Joan Soane atmosferini herşeyi unutsanız bile unutamiyorsunuz.

Performansın sanat ürünü olarak algılanmasından bugüne müze ve kültür kurumlarının ezberini bozan yeni olgular da ortaya çıkıyor. Örneğin Banský'nin Bemusement Park'ı bir park mı, sokak mı, müzeden neyi eksik tartışılır.

DÖ: Bugünün müzesine sizlerin de değindiği gibi bir laboratuvar olarak bakarsak, aynı zamanda içinde korkunun olmadığı bir mekandan da bahsetmiş oluruz, çünkü laboratuvar bir deneme alanıdır.

LM: Kesinlikle. Kentler artık sadece belirli bir komüniteye ve dile ait değil. 2 milyondan fazla insanın yaşadığı bir metropol peyzajı, tek bir cephe ile ifade edilemez. Bugün komünitelerin ve taleplerin her saniye değişmesi ile başa çıkmaya çalışıyoruz. Bugünün müzeleri farklı talep ve deneyimlerin ifade edilebileceği esnek alanlar sağlıyor. 19. ve 20. yüzyıldaki müze kavramı tamamen değişti. Müzeler, başka deneyim formları üreten alanlar olmaya başlıyor.

Dilek Öztürk: Before talking about the relationships between a city and a museum, I would like to hear your first encounters with Istanbul.

Luca Molinari: The first time I have been to Istanbul was early 80s and I arrived with a boat. I was a student of architecture. I remember having this impression of coming to a city from the sea like Genoa, Naples or Venice. All the city was built and designed to be seen directly from the sea. It also reminded me, an oriental feeling with all the mosques and Hagia Sophia. Seeing this type of architecture was very strong for me.

I have been to Istanbul more than 25 times. It is one of the cities I feel closer because this city follows my life and as I follow the city, Venice and Istanbul are like separated twins. When you see the Duomo of San Marco at Venice, you have an oriental feeling. When you arrive for the first time to Istanbul, a gigantic form of Hagia Sophia reminds you a western civilisation, an amazing form of experimentation.

Alper Derinboğaz: I can't really recall whether that was my first trip to Istanbul, but I do remember getting on a train to this city when I was five or six (1987-88). My dad would miss his past days here and the city was where my grandfather used to live, so we had plenty of reasons to visit Istanbul each and every summer.

The memory of seeing the Bosphorus, having arrived Haydarpaşa station, still lurks in my mind. Walking under a grand gate and walking down wide stairs, you would expect arriving a huge avenue – since you are used to the modern architecture of Ankara. Yet, it is a shore, an amazing panorama. Perhaps the Bosphorus should be acknowledged as the main avenue of Is-

“Kentler artık sadece belirli bir komüniteye ve dile ait değil. 20 milyondan fazla insanın yaşadığı bir metropol peyzajı, tek bir cephe ile ifade edilemez.”

US. TALES OF COMMUNITIES, IDEAS, PRODUCTS AND LANDS OF REGGIO EMILIA, 16/05/2015 - 30/04/2016, Musei Civici, Reggio Emilia.

Courtesy of Luca Molinari Studio izniyle

AD: Dinlemek ve anlamak da müzenin sorumluluğu olmalı. Kendi konusu çevresinde yapılan sergileri, üretimleri kültür birikimini toplamak ve yoğunlaştırmak kültür ortamına en önemli katkıları olduğunu düşünüyorum. Bu anlamda değişen ve gelişen müzeleri severek takip ediyoruz. İstanbul'da belli başlı müzeler bunu çok iyi yapıyor. Mesela Salt'ın dijital arşiv projesini heyecanla takip ediyorum, İstanbul Modern'in güncelliği hiç kaybetmeyen sergileri veya Pera müzesinin kendi odağındaki küçük ama özgün ve değerli içeriklerini, Sabancı Müzesi'nin özenli geçici sergilerini severek takip ediyorum. Borusan Contemporary'deki dinamik etkinlik serileri ve dijital dünyayı yeni sanat alanı olarak benimseyen sergilerini izliyorum. Bu mekanlar birçoğumuz için sadece öğrenme değil, zaman geçirme, farkında olma belki biraz da kendini yenileme alanları.

DÖ: Bu noktada içerik ve mimari arasındaki bağı açmak istiyorum. İçeriğin gücünü mimariyi şekillendiren bir kavram olarak sorgulayabiliriz de.

LM: İçeriği olmayan bir müze içi boş bir kutu gibidir. Müze aynı zamanda kentin aktif bir parçasıdır, günlük hayattan ve gerçeklikten ayrı değerlendirilemez. İçerik çok önemli ama bir yandan da sürekli değişim geçiriyor. Bugün insanlar müzelere artık senede bir kez gitmiyor. Yeni neler olduğunu görebilmek için daha sık ziyaret etmeye başladılar. Geçici sergilerin yanı sıra kalıcı koleksiyon sergileri de zamanla değişim göstermeye başladı.

İçerik aynı zamanda peyzajın tamamını da değiştiren, kentsel peyzajın bir parçasıdır. Mimari; kentsel çevre hakkında bize stratejik veri sağlar ama mimari de zamanla değişen bir deneyim.

AD: Bilginin ve içeriğin, mekanın ve zamanın uyumu, bütünlüğü ve kareografisinin en önemli unsuru ol-

duğunu düşünüyorum. İnsanları ne zaman teknolojiye ayak uydurmaya zorlasak, ne zaman bir içeriği bir müze mekanına oturtmaya çalışsak problem çıkıyor bence. Bir rüyada, hayal kurarken veya en basitinden film izlerken şimdi neye baksam diye düşünmüyorsanız, müzenin ve sergi mekanlarının da bu doğallıkta kareografisinin olması gerekiyor. Bu bakımdan mekanın akış ile biraraya gelmesi gerekiyor diye düşünüyorum.

Bu bilgi selinde bazı şeylerin diyalog kurabilmesi için yepyeni bağlamlara oturtularak bakılmalı. Mimari arketip olarak, müzenin zaten çelişkili bir yapı tipi olduğunu düşünüyorum. Belki de cazibesi buradan yola çıkarak var oluyor. Müze herşeyden önce dışarıya, kente açık olması gereken kamusal bir yapı tipi. Diğer taraftansa içerisinde kullanıcı açısından bir tür konsantrasyonu da gerektiren bir yapı tipi. Yani içinde sergilenen içerik veya etkinliğe odaklanabilmeniz için dışarıya kapalı olması gereken bir yapı. Bu açıklık ve kapallık kontrastını bir arada kullanabilen mimari yapılar olması gerektiğini düşünüyorum.

DÖ: Mimari ve küratöryel bağlamda müzenin değişen dinamiklerinden bahsetmenin çok önemli olduğunu düşünüyorum.

LM: İzleyici değişiyor çünkü toplum radikal bir şekilde değişim geçiriyor. 20 sene öncesine kıyasla çok daha farklı bir toplumla karşı karşıyayız. Sosyal medya çağında yaşıyoruz. Bilginin dijitalize edilmesi de değişiyor. Müzelere artık eskiden baktığımız şekilde bakamıyoruz. Bugün bir müzeye giriyorsunuz, bir fotoğraf çekiyorsunuz, yorum yapıyorsunuz, bir şeyler indiriyorsunuz.

AD: Müze tam da bu noktada, durup nefes alma gerekliliğini bütün tortusuyla hissetmek için bir kaçış noktası olmalı. Kokuları, sesleri, kalabalığı veya yalnızlığı düzeltmeden, düzlemeden bütün derinliği ile deneyim-

leyebileceğiniz bir yer olmalı. İşte o zaman belki müzenin, yapının izi dijital bir fotoğraf veya yüzeysel bir “ben de burdayım” tweeti olmanın ötesine geçebilir. Bu kadar çeşitliliği biraraya getirebilen dijital platformdaki anlaşmayı biraz olsun kırabilir, yeni ve özgün işlerin önünü açabilir. Ciddi olarak en büyük sorunumuzun durup düşüncecek vaktimiz olmaması olduğunu düşünüyorum. Giderek bir tekerleğin içinde dönen hamsterlara dönüşüyoruz. Akış, hayatın kendisi oluyor artık. Kurumların da içeriksiz sosyal medya yönetimleri bunu destekliyor. Cümleler var ama içerikler yok artık. Gerçekçi veya ilham verici içerikler üretebilmeli kurumlar. Bu anlamda müzeler de sadece fiziksel dünyayı tüketen akışlar değil, değerli ve özgün içerik üreten kurumlar olmalı.

Luca'nın küratörlüğünü yapmış olduğu “Reggio Emilia: Komünitelerin öyküleri, fikirleri, ürünleri ve alanları” sergisi bana oldukça ilham verdi. Müzelerin ve sergilerin çağdaş dünyasında; süper dijital içeriklere geçmek ve gerçekliği flulaştırmak o kadar kolaylaştı ki... Bu sergideki küratöryel senaryonun arkasındaki ana fikri öğrenmek isterim.

LM: Bölgeden komüniteye, mekandan deneyimlere geçtik. Serginin ana fikri brada yatıyor. Bu sergi için Reggio Emilia bölgesinin gündelik yaşam objelerini kullandık. Sergiyi daha geniş bir bağlamda açabilmek için seslere, insanların hikayelerine yer verdik. Reggio Emilia bölgesinde yaşayan insanlar kendilerini bu serginin bir parçası gibi hissettiler. Sergi birkaç ay içerisinde 60.000 ziyaretçi ağırladı. Gündelik hayatı kullanmak çok güçlü bir etki yaratıyor. Bu şekilde siz de serginin bir parçası haline geliyorsunuz, gerçek hikayeden ayrı kalmıyorsunuz. Müzeye giren herkes yaşadığı yeri anmalaya çalıştı. Bu büyük bir başarı.

stanbul. I'm sure you are all familiar with the symbolic structures of the city, but what strikes you would be ferries, trams, minibuses, and bridges. Each of our trips was a whole other adventure. One of them was “crossing to the other side”. The “other” side is always defined by where you are. I always found it strange that the “other” side is no fixed place, and always depend on where you stand.

DÖ: The traditional museum's discourse is based on directing visitors to only look and observe. The audience can also be a dynamic turning upside down the typical behaviours of the museum. What do you think a contemporary museum demands today?

AD: To be able to talk about today's museums, one needs to understand the crises as well as the shortcomings that museums suffer from at this point in history.

Recently I read a statistics about the number of museums. Every day one new museum is opened on the earth (UNESCO data indicates that there are approximately 55,000 museums all around the world today). That is to say, our cities are trying to deal with a multiplicity of everything. Still, museums and the culture industry keep attracting tourists and boosting the charm of cities. Pompidou, as Baudrillard calls it “Beaubourg (A culture Machine)”, is still a major attraction in Paris. The Broad in Los Angeles hosts millions of visitors. The Whitney in New York, situated at the High Line, is a must see destination now in New York. It is not only about being a member of a global Guggenheim, or building a massive museum. How does Fjord de Luxe, a museum composed of only three huts, become successful in Norway? Or how does The Museum of Innocence, a small building in Çukurcuma manage to receive the European Museum of the Year award? There questions are worth giving a thought or two.

No ready-made formula exists for this, yet integrity and uniqueness are key concepts for museums at a time when multiplicities dominate our understanding. All successful cases, regardless of their size, present inter-related and intertwined elements of scope and integrity, atmosphere and story, as well as its own architecture. Whether a museum can blend into the city, its location, the close vicinity, and accessibility matter as much as the museum's scope and vision.

LM: I come from the generation of Pompidou. Centre Pompidou changed the traditional museum as you described just now. If you take the museum as an active monument of the city, the museum turns out to be a laboratory. It creates places people can live 24 hour a day. Each space taking place in the museum allow people to have a different experience. The museum is not only a museum any more. It is a center of experience. The museum have been an active fragment of the city dealing with visitor as a citizen. To me, the museum of today is a square, public space, school, a restaurant, a place to exchange cultural experience, a place where you bring your own story and share with the others. The museum is not physical anymore, the museum follows you.

AD: Luca's concept of laboratory inspires me as well. The way we do certain things are so ordinary that there is not any point left doing them. Museums, unless they contribute to the literature and the practice, lose all their meaning. All around the world you have museums and cultural cent-

res. I strongly believe that experimentalism is the key to fulfil one's objective and focus.

One of the most inspiring museums I have ever seen was Joan Soane's house in London. It does not fulfil any requirements of a museum. There is no order, no chronology, no information inside but you never forget this experience. As the performance is perceived as an object of art, we see new and outstanding examples such as Banksy's Bemusement Park. Is it a park, street or a museum?

DÖ: Looking at today's museum as a laboratory, then it is a place where there is no fear because it an experimental area, you are not afraid to fail.

LM: Absolutely. The city is not anymore a place for only one community and one language. Metropolitan landscape with more than 20 millions of people cannot be expressed with one single façade. We are dealing with changing communities and changing desires in every moment. Museums are flexible enough to express different kind of desires and experiences. The idea of the museum in the 19. and 20. century has changed completely. The museum is becoming a place creating other forms of experiences.

AD: It is also museums' responsibility to look around and try to understand. They should be following exhibitions and productions under similar themes, draw a larger framework with this cultural accumulation and further it – that should be the greatest contribution to the wider culture. No wonder that ever-changing and ever-evolving museums are our most beloved. Certain museums in Istanbul are quite successful in this. I have been following Salt's digital archive project, and I love it. Exhibitions of Istanbul Modern never lose contact with today. Pera Museum presents very specific exhibitions – small in size yet great in significance. Exhibitions of Sabancı Museum are always elaborate and well-prepared. I follow them all. Or the dynamic event series in Borusan Contemporary, and the exhibitions defining the digital world as the new art space... These spaces provide novel opportunities to learn, spend time, raise awareness, and re-define ourselves.

DÖ: In this point I would like to open the relationship between the architecture and the content. We can interrogate the power of the content shaping architecture of the museum.

LM: A museum without content is just an empty box. Museum is also as an active fragment of the city, it is not separated form life, it is a part of everyday life. Content is very important but content changes a lot. People do not go to museums now once a year. They go more frequently as they want to see something new. You have temporary and also the permanent collections start to change in time.

Content is a part of the urban landscape that changes the landscape as well. Architecture gives us the strategies about urban environment but it provides an experience that also changes in time.

AD: The harmony between the knowledge and the content, space and time, integrity and choreography is of utmost importance. When you force people into using a new technology, and when you try to include a new content into a museum space, issues of all kinds emerge. One does not need to think about where to look while in a dream or a movie session; in the same vein, the choreography of museums and exhibition halls should

be just as natural. Maybe the best definition of the museum is having the choreography of time and space.

To establish a dialogue between certain things within this information overflow, one needs to re-contextualize phenomena. A museum, as an architectural archetype, is already a conflictual structure in my point of view. Maybe this is the very source of its attraction. Museum, as a public structure, should be open to outside, the city in which it stands. On the other hand, it is a structure that should be able to let visitors concentrate when they are inside. That is to say, it should remain closed to the outside world to be able to concentrate on what is displayed inside. Those architectural structures which can deal with this delicate balance of openness and closeness achieve higher significance.

DÖ: I think that is very important to mention changing dynamics of the museum both architectural and curatorial. What do you think of the museum of the 21th century will change the traditional behaviour of the audience?

LM: The audience is changing because the society is radically changing. We are dealing with a completely different society in relation to 20 years ago. We are living in the social media age. The digitalisation of knowledge is changing and we are not looking at the museum as we used to look. Today, you enter the museum, you take picture, make comments, download things.

AD: At this exact point museums should provide you a hideaway to pause, breath, and feel the weight of reality. A space where one can experience scents, sounds, crowds, and solitude without erasing any details, with all aspects... Only then the impact of a museum and a structure can go beyond a digital image, or a superficial “Here I am” tweet. Such space can disrupt the uniformity in digital platforms among all these multiplicities, and pave the way for novel works. Our greatest issue today is having little time to pause and think – being transformed into hamsters running in a wheel. The rush replaces the life itself. And institutions are part of this transformation with their dull social media management, without any real content. You have sentences, but meaning eludes them. Institutions need to create real and inspiring content. In a similar vein, museums should not only consume the physical world, but turn into institutions creating valuable and unique contents.

I am pretty much inspired by “US. Tales of communities, ideas, products and lands of Reggio Emilia” exhibition curated by Luca. In the contemporary world of museums and exhibitions, it is very easy to get into super digital content and blur the the reality. I would like to have an idea about the main drive behind the curatorial scenario of this exhibition.

LM: We moved from the territory to communities, from place to experiences. The main idea is based on this situation. For this exhibition, we used everyday life objects of the region; voices, story of people to be able to represent a wider context. People living in Reggio Emilia territory felt as a part of this exhibition. In a few months 60,000 visitors visited the exhibition. Using everyday life objects creates a very powerful impact. This way you become a part of it, you are not separated from the main story. Everybody entered the museum and tried to understand their “place”. It was a huge success.

“The city is not anymore a place for only one community and one language. Metropolitan landscape with more than 20 millions of people cannot be expressed with one single façade.”

Layers, Infrastructure, Ownership and Geography, Levent Area.

